

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

1980

BRNO 1982

Poznámka:

1 S. Srachlik, Sídliště z mladší doby hradištní v Měkovicích, PV 1971, Brno 1972, 99.

Zwei neue slawische Siedlungslokalitäten bei Lehotice /Bez. Kroměříž/.
 1. In der Flur "Nadluží" wurde die Rettungsgrabung eines gestörten nierenförmigen Objektes mit Stein-
 destruktion in der Mitte durchgeführt. Es handelt sich offensichtlich um den eingetieften Teil eines Block-
 baubauobjektes mit einer Heizvorrichtung mit Steinkonstruktion in der Mitte. Die Funde datieren das Objekt
 in den frühen slawischen Zeitabschnitt. 2. In der Flur "Lechůtky" am rechten Ufer des Baches Žeranov-
 ka wurden zwei Siedlungsobjekte, der Teil eines tönernen Herdes und einige Kultur- sowie Vorratsgru-
 ben angeackert. Die Siedlungsobjekte sind von demselben Typ wie das Objekt aus der Flur "Nadluží".
 Das Fundmaterial datiert beide Objekte in den mittelburgwallzeitlichen Abschnitt.

ZUHELNATĚLÉ DŘEVO A OBIÍ ZE SLOVANSKÉHO SÍDLIŠTĚ V LECHO-
 TICÍCH

/okr. Kroměříž/

Emmanuel Opravil, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 13/

V r. 1980 pokračovala H. Chybová z Muzea Kroměřížska ve výzkumu slovanských sídlištních objektů
 v poloze "Lechůtky" na katastru obce Lehotice, které souhrnně datuje do střední doby hradištní; při
 výzkumu se jí podařilo získat menší množství zuhelnatělého obilí a zuhelnatělého dřeva.

Zuhelnatělé dřevo pochází jednak z vrstev výplně samotných objektů - 10 vzorků, jednak bylo v malém
 množství i v pecích - 2 vzorky. Při analýze byly zjištěny následující druhy a rody dřevin:

	počet zlomků	a objektů
javor babyka - <i>Acer campestre</i>	4	1
javor mléč - <i>Acer platanoides</i>	2	1
habr obecný - <i>Carpinus betulus</i>	2	2
buk lesní - <i>Fagus silvatica</i>	6	2
dub - <i>Quercus</i> sp.	17	11

Skutečný počet drobných zlomků je mnohem vyšší, v některých případech jde očividně o rozpadlé velké
 kusy zuhelnatělého dřeva /např. v 1 vzorku 10 zlomků u habru, 11 zlomků u dubu apod./, pocházejícího s
 velkou pravděpodobností ze stavební konstrukce. I v peci byly zbytky, pocházející ze silnějších větví - po-
 lenové dříví. Všechny zjištěné dřeviny rostou v okolí Lehotic dodnes, buk je silně zastoupený na přilehlých
 svazích Hostýnských vrchů.

Dva vzorky zuhelnatělých semen pocházejí z výplně pece objektu č. 3 v sektoru A 4 /dle písemného sdě-
 lení H. Chybové středohradištní/. Analýzou byly zjištěny následující druhy a rody rostlin:

Koukol - *Agrostemma githago*: 1 celé semeno se zachovaným osemením, 2 téměř celá bez osemení, jen
 s nepatrnými zbytky.

Lebeda - *Atriplex* sp.: 1 poškozené semeno.

Sveřep rolní - *Bromus arvensis*: 1 poškozená obilka.

Žito seté - *Secale cereale*: vzorek A - 46 obilek, vzorek B - 38 obilek; typické žitné obilky mají tupě
 zakulacenou až utátou apikální část, v obrysu jsou podlouhlé, na hřbetní straně tupě kýlovité; zašpičatělá
 bazální část má většinou dobře uchované embryo /obr. 13:2/; povrch některých obilek je poškozený, v obou
 vzorcích jsou četné zlomky. Podle uvedených rozměrů /v mm/ a indexů délky a tloušťky se neliší obilky ži-
 ta od jiných náležejících z doby hradištní:

Vzorek A:

d	6,0	6,7	7,0	6,4	6,3	6,48
š	2,4	2,4	2,6	2,1	2,1	2,32
t	2,0	2,1	2,5	1,7	2,1	2,08
ld	250	279	269	304	300	279
lt	83	87	96	80	100	89

Vzorek B:

d	6,4	5,7	5,3	5,9	5,3	5,6	5,0	5,3	5,3	5,7	5,55
š	3,1	2,4	2,4	2,5	2,2	2,4	2,5	2,4	2,5	2,3	2,47
t	2,9	2,3	2,3	2,1	2,0	2,0	2,4	2,4	2,3	2,3	2,30
ld	206	237	220	237	240	233	200	220	212	247	224
lt	93	95	95	84	90	83	96	100	92	100	93

Pšenice obecná /incl. shloučená/ - *Triticum aestivum* /incl. *compactum*/: vz. A - 169 obilek, vz. B - 158 obilek; obilky v obrysu široce oválné až široce vejčité, /obr. 13:1/ silně zduřelé, relativně krátké; povrch většinou dobře zachován, rovněž embrya jsou převážně zachována, pokud vypadla jsou jejich jamky široké a hluboké; břišní rýha je rovná; jak vyplývá z následujícího přehledu rozměrů /v mm/ a z indexů délky a tloušťky, jde o nález s výrazně kratší délkou obilek než je tomu na jiných lokalitách z doby hradištní.

Vzorek A:

d	4,8	4,3	4,4	4,0	4,4	4,2	4,2	4,6	3,9	4,2	4,30
š	3,2	3,3	3,2	3,0	3,1	3,1	3,3	2,6	3,1	2,9	3,08
t	2,3	2,5	2,4	2,3	2,1	2,3	2,5	2,2	2,4	2,3	2,33
ld	150	130	137	133	141	135	127	176	125	144	139
lt	71	75	75	76	67	74	75	84	77	79	75

Vzorek B:

d	4,7	4,0	4,2	4,4	3,7	4,7	4,0	3,8	4,0	4,0	4,15
š	3,7	3,4	3,2	3,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,1	2,3	3,11
t	2,0	2,7	2,6	2,5	2,0	2,6	2,1	2,2	2,0	2,1	2,28
ld	127	117	131	129	123	156	133	126	129	173	133
lt	54	79	81	73	66	86	70	73	64	94	73

Objem zlomků obou druhů - ve vzorku A 1,5 ccm, ve vzorku B 8 ccm.

Délkový index je zvláště u vzorku B zřetelně nižší než je tomu u ostatních vzorků pšenice obecné v našich zemích v době hradištní /např. Tempír 1966 uvádí ve svém přehledu nejnižší hodnotu 140 a pro dobu historickou jedinou výjimku s tak nízkým číslem z Hradištky - průměr 136/. Ani v novějších pracích nejsou zmiňovány obilky s takovým indexem /cf. Tempír 1973, Kühn 1976 aj./. Protože odlišení pšenice shloučené od pšenice obecné je velmi obtížné a není jednoznačné /cf. např. Kühn, msc. a jiní autoři/, můžeme se z uvedených rozměrů a vypočtených indexů domnívat, zda snad nejde v Lehoticích z části i o tento druh /resp. poddruh *Triticum aestivum* subsp. *compactum*/.

Literatura:

- F. Kühn, Rostlinné zbytky z velkomoravské sídlištní vrstvy ve Šlapanicích, Přehled výzkumů 1974, Brno 1976, 50-52.
 F. Kühn, Beitrag zur Morphologie von Ähre und Korn bei prähistorischen Weizen, referát, msc.
 Z. Tempír, Výsledky paleoetnobotanického studia pěstovaných zemědělských rostlin na území ČSSR. Vědec. práce Čs. zeměd. muz. 1966, 27-144.
 Z. Tempír, Nálezy pravěkých a středověkých zbytků pěstovaných a užitkových rostlin a plevelů na některých lokalitách v Čechách a na Moravě, Vědec. práce Čs. zeměd. muz. 13, 1973, 19-47.

Verkohltes Holz und Getreide aus der slawischen Siedlung in Lehotice /Bez. Kroměříž/. In den Objekten aus der mittleren Burgwallzeit fand man verkohltes Holz und Getreide mit einer kleinen Unkrautbeimengung. In den Holzkohlestückchen überwog Eiche, begleitet von Feldahorn, Spitzahorn, Weissbuche und Rotbuche. Das verkohlte Getreide fand man in Ofen - Roggen und Saatweizen; die Roggenkörner sind in Grösse und Form anderen Funden aus der Burgwallzeit ähnlich, jedoch bei den Saatweizenkörnern ist ihre kleine Länge im Vergleich mit anderen Funden bei uns auffallend. Man kann die Möglichkeit des Vorkommens von Zwergweizen voraussetzen.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně